

Evenementenveiligheid

M. van Dorst

R. van Dijk

Evenementenveiligheid

Verkeer, beveiliging en crowd management

Evenementenveiligheid. Verkeer, beveiliging en crowd management

Mari van Dorst en Robert-Jan van Dijk

Eerste druk, mei 2024

Tweede druk, augustus 2025

© Berghauser Pont Publishing, Amsterdam, 2025

www.berghauserpont.nl

ISBN: 9789493376373

NUR: 823

Berghauser Pont
PUBLISHING

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No parts of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

Inhoudsopgave

Inleiding	XI
-----------	----

DEEL 1: EVENEMENTENVEILIGHEID

Casus	3
1 Evenementen en veiligheid	5
1.1 Definitie evenementen	5
1.2 Categorieën evenementen	12
1.3 Wettelijke kaders en evenementenbeleid	14
1.4 Veiligheidsdomeinen	18
1.5 Betrokken actoren	21
2 Evenementen en risico's	25
2.1 Definitie's risico's	25
2.2 Risicomanagement	28
2.3 Risicoscan	30
2.4 Risicoanalyse	33
2.5 Beheersmaatregelen	41
3 Vergunningstraject	49
3.1 Aanvragen evenementenvergunning	49
3.2 Behandelaanpak	53
3.3 Advisering	53
3.4 Vergunningverlening	56
3.5 Veiligheidsplan	61
4 Dilemma's	67

DEEL 2: EVENEMENTENMOBILITEIT

Casus	71
5 Planvorming	73
5.1 Verwachting versus capaciteit	73
5.2 Verwachting	74
5.2.1 Bezoekersaantal	74
5.2.2 Profielen	75
5.2.3 Historische data	77
5.2.4 Zekerheden	78
5.3 Hoe druk je verkeersverwachting uit?	78
5.3.1 Modal split	78
5.3.2 Bezettingsgraad	79
5.3.3 Intensiteit	79
5.4 Monitoring en borging van het realiseren van de verkeersverwachting	79
5.5 Verkeerscapaciteit	81
5.6 Beschikbare capaciteit	81
5.6.1 Overig verkeer	81
5.6.2 Eisen van vergunningverlener	82
5.6.3 Eisen van hulpdiensten	82
5.6.4 Eisen van wegbeheerders	82
5.6.5 Eisen en wensen van omgeving	83
5.6.6 Operationele beperkingen	83
5.7 Hoe druk je de verkeerscapaciteit uit?	83
5.8 Confrontatie verkeersverwachting - verkeerscapaciteit	84
5.9 Mobiliteitsmanagement	85
5.10 Capaciteitsmanagement	88
5.10.1 Auto	88
5.10.2 Trein	91
5.10.3 Pendelbus	91
5.10.4 Touringcars	92
5.10.5 Taxi	93
5.10.6 Kiss-and-ride	93
5.10.7 Fiets	94
5.11 Toets na maatregelen	94
6 Uitvoering	97
6.1 Personeel	97
6.2 Tijdelijke verkeersmaatregelen	98

6.2.1	Wegbeheerders	98
6.2.2	Wegafsluiting en wegafzetting	99
6.2.3	Gebods- en verbodsborden	99
6.2.4	Waarschuwborden	99
6.2.5	Verkeersbesluit	100
6.2.6	CROW	100
6.3	Dynamisch verkeersmanagement	101
6.3.1	Middelen	101
6.3.2	Regievoering	102
7	Dilemma's	105

DEEL 3: EVENEMENTENBEVEILIGING

Casus	109
8 Evenementenbeveiliging	111
8.1 Beveiliging van evenementen	111
8.2 Proces	112
8.3 Kennis, medewerkers en middelen	113
9 Uitgangspunten	115
9.1 Beveiliging en beveiligingsniveau in relatie tot de randvoorwaarden	115
9.2 De ligging en inrichting van het evenement	116
10 Verwachtingen	117
10.1 Aard van het evenement	117
10.2 Beveiligingsrisico's en dreigingen	117
10.3 (Potentiële) daders, daden en omstandigheden	122
10.4 Voorbeelden van beveiligingsrisico's	123
10.5 Bezoekers: daders, slachtoffers en/of te beveiligen belang	125
11 Capaciteiten	127
11.1 Betrokken partijen	127
11.2 Vergunningsvoorwaarden	128
11.3 Beveiligingsorganisatie	128
11.4 Beveiligingsmaatregelen	130

12 Confrontatie verwachten versus capaciteit	137
12.1 Aanpassen verwachtingen of aanpassen evenement	137
12.2 Keuze van beveiligingsmaatregelen: NWM-balans	138
13 Planvorming	141
13.1 Beveiligingsplan	141
13.2 Inhoudselementen	142
13.3 Relatie tot andere planvorming	144
13.4 Toetsen van het beveiligingsplan	145
14 Uitvoering	147
14.1 Wetgeving	147
14.2 Beveiligingsdoelen	148
14.3 Beveiligingssituaties	150
14.4 Beveiligingsorganisatie	151
14.5 Evenementenbeveiligers	154
14.6 Organisatie- en coördinatiestructuur	158
14.7 Registreren, informeren en positioneren	160
14.8 Het aantal benodigde beveiligers	161
15 Toezicht	169
15.1 Toezicht op evenementenbeveiliging	169
15.2 Toezichthouders	170
15.3 Overtredingen en sancties	171
16 Dilemma's	175

DEEL 4: CROWD MANAGEMENT

Casus	179
17 Crowd management	181
17.1 Crowd management	181
17.2 Crowd control	182
17.3 Crowd dynamics	184

18 Verwachtingen	187
18.1 Verwachting versus capaciteit	187
18.2 Bezoekersaantallen	187
18.3 Bezoekersprofiel	189
18.4 Bezoekersgedrag	191
18.5 Activiteitenprofiel	192
18.6 Evenementenlocatie en -inrichting	193
19 Bezoekerscapaciteit	195
19.1 Bezoekerscapaciteit	195
19.2 Beschikbare oppervlakte	196
19.3 Infrastructuur en knelpunten	199
19.4 In- en uitstroomcapaciteit	206
19.5 Doorstroomcapaciteit en netwerkanalyse	208
19.6 Vluchten, evacueren en (gedeeltelijk) ontruimen	210
20 Confrontatie verwachting versus capaciteit	217
20.1 Capaciteitsanalyse	217
20.2 Publieksdichtheid	220
20.3 Aanpassing verwachtingen	226
20.4 Aanpassing capaciteit	227
20.5 Kosten-batenanalyse	227
20.6 Serviceniveau voor bezoekers	228
21 Uitvoering	229
21.1 Hulpmiddelen	229
21.2 Monitoring	234
21.3 Informeren	236
21.4 Crowd control	242
21.5 Ontruimen/evacueren	251
21.6 Coördinatie	254
22 Dilemma's	255
Bibliografie	257
Trefwoordenregister	259

Inleiding

Sinds de oudheid organiseren mensen evenementen. Oude beschavingen, zoals de Grieken en Romeinen, organiseerden festivals, sportwedstrijden en religieuze bijeenkomsten als onderdeel van hun sociale en culturele leven. Misschien wel het oudste gedocumenteerde evenement is de Olympische Spelen, die voor het eerst werden gehouden in Olympia, Griekenland, in 776 voor Christus.

Evenementen hebben zich sindsdien sterk geëvolueerd en aangepast aan de vele veranderingen op sociaal, cultureel en technologisch gebied. Vandaag de dag zijn evenementen nog steeds een belangrijk onderdeel van de samenleving en variëren ze van festivals en concerten tot conferenties en sportwedstrijden. Jaarlijks worden er in Nederland duizenden evenementen gehouden.

Het houden van evenementen is in veel gevallen in de eerste plaats leuk of nuttig, maar het brengt ook risico's en veiligheidsvraagstukken met zich mee. Dit boek gaat enkel over die risico's en de veiligheid van evenementen. Want waarom lopen sommige evenementen in de soep? Is zoiets te voorkomen? En valt er eigenlijk nog iets te redden als het eenmaal misgaat? In dit boek geven we antwoord op deze en veel meer vragen. We gaan in op evenementenveiligheid in het algemeen en op drie veiligheidsdomeinen in het bijzonder: evenementenmobiliteit, evenementenbeveiliging en crowd management.

We delen per onderdeel de belangrijkste begrippen en concepten, we leggen uit hoe risico's in beeld gebracht kunnen worden en geven inzicht in verschillende maatregelen en uitdagingen met betrekking tot evenementenveiligheid in het algemeen of de genoemde veiligheidsdomeinen in het bijzonder. Dat doen we op een manier die voor iedereen te begrijpen is, ook als je geen of weinig ervaring hebt met de evenementenpraktijk.

De praktische toepasbaarheid is een belangrijk uitgangspunt geweest bij het schrijven van dit boek. Daarom is gekozen voor een opzet die jou als lezer in staat stelt om het hele boek te lezen, je alleen te verdiepen in het onderdeel dat relevant is voor jouw werk/studie of het boek te gebruiken als naslagwerk. Je kan het boek dus lezen op een 'kies-en-lees'-manier.

Het eerste deel begint met een uitleg van wat een evenement is en welke soorten er te onderscheiden zijn. Dit deel gaat verder in op alle regels en veiligheidsdomeinen die relevant zijn voor evenementenveiligheid en wie hier allemaal bij betrokken zijn. Veiligheidsrisico's is een van de belangrijkste thema's in dit boek. We leggen uit wat risico's zijn, hoe je deze risico's in kaart brengt en hoe je vanuit hier aan de slag kunt met beheersmaatregelen. Het eerste deel gaat tot slot in op de vergunningverlening rondom evenementen en sluit (net als ieder deel) af met een aantal dilemma's.

Het tweede deel gaat in op evenementenmobiliteit. Ieder evenement genereert een bepaalde mate van extra verkeer ten opzichte van de situatie waarbij het evenement niet

plaatsvindt. Dit deel geeft handvatten om te kunnen bepalen en/of toetsen hoeveel extra verkeer te verwachten is. Dit is noodzakelijk om vervolgens te kunnen bepalen of bijvoorbeeld de beschikbare wegcapaciteit, de beschikbare parkeerplaatsen en de huidige dienstregeling van het OV toereikend is om het extra verkeersaanbod soepel en veilig af te wikkelen. Of moet er aanvullende capaciteit worden aangewend? In dit deel worden allerlei praktische handvatten aangereikt om het verkeer veilig en soepel af te wikkelen. Welke maatregelen kun je als organisator nemen of als vergunningverlener opleggen? Kun je de verkeersverwachting bijstellen? Hoe worden de belangen van de omgeving meegenomen in dit proces? Dit deel geeft antwoord op bovenstaande vragen en wordt afgesloten met een aantal veel voorkomende dilemma's uit de evenementenpraktijk.

Deel drie gaat over evenementenbeveiliging. Daarin gaan we in op randvoorwaarden, het beveiligingsniveau en de kenmerken van de (evenementen)locatie die beveiligd moet worden. We leggen uit wat beveiligingsrisico's zijn, hoe je specifiek deze risico's in beeld kan brengen en hoe getoetst kan worden of de juiste maatregelen zijn genomen. We kijken verder naar wie er bij de evenementenbeveiliging betrokken zijn en specifiek naar de beveiligingsorganisatie. We gaan in op beveiligingsmaatregelen en hoe je daarin keuzes kunt maken. Er is aandacht voor het beveiligingsplan en wat daarin terug moet komen. Het derde deel kijkt tot slot naar alles wat komt kijken bij de uitvoering, zoals de regels waaraan voldaan moet worden, de beveiligingsdoelen, de evenementenbeveiliging en hoe je vaststelt hoeveel beveiligers nodig zijn voor een evenement.

Het vierde en laatste deel heeft betrekking op crowd management. Daarin gaan we in op het verschil tussen crowd management en crowd control. Vervolgens kijken we naar de bezoekersaantallen, het bezoekersgedrag en de context waarbinnen deze samenkomen. Daarna is er aandacht voor de capaciteiten van de evenementenlocatie. Net als in het deel over evenementenmobiliteit leggen we hiermee de basis voor een confrontatie tussen verwachtingen en capaciteiten waarmee zichtbaar wordt gemaakt waar maatregelen of aanpassingen nodig zijn. We zetten vervolgens uiteen hoe die maatregelen en aanpassingen uitgevoerd kunnen worden. We sluiten net als bij ieder deel af met dilemma's.

Ieder deel begint met een fictieve casus. De gebeurtenissen in iedere casus zijn volledig verzonnen en niet waargebeurd. Iedere gelijkenis met bestaande evenementen berust op louter toeval.